

Den 26 juni 2025 samlades ledande aktörer inom cancervård, politik, industri, forskning och civilsamhälle under Almedalsveckan i Visby för **Cancer Mission Day 2025**. Evenemanget, som arrangerades av Nollvision Cancer i samarbete med Testbed Sweden Precision Health Cancer, var en heldag som satte framtidens cancervård i centrum. Under dagen diskuterades både utmaningar och möjligheter för att bygga en mer jämlik, innovativ och hållbar cancervård, i linje med EU:s övergripande Cancer Mission.

En missionsdriven

Med ett omfattande program som sträckte sig från seminarier och paneldebatter till workshops och nätverksmöten, var dagen en möjlighet för alla aktörer att diskutera aktuella frågor. Fokus låg på att definiera konkreta vägar för att förbättra cancervården genom samverkan mellan vårdpersonal, patienter, myndigheter och industrin.

”Vi har nått en kritisk punkt där vi måste gå från ord till handling. Cancervården behöver systemförändringar för att säkerställa jämlikhet och tillgång till de senaste behandlingsmöjligheterna för alla patienter,” konstaterar **Ebba Hallersjö Hult**, medgrundare av Nollvision Cancer och en av arrangörerna.

Jämlik cancervård börjar med fakta

Dagen inleddes med seminariet ”Rättvis cancervård börjar med fakta – så mäter vi oss till jämlikhet”. Här belystes de betydande skillnader som finns i tillgången till cancervård beroende på geografi, socioekonomi och sjukdomstyp. Paneldeltagarna, däribland **Kjell Ivarsson**, nationell cancersamordnare vid Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), enades om att de ojämna förutsättningarna i vården inte kan kvarstå om vi ska uppnå rättvis cancervård.

I ett engagerat samtal pekade **Jonas Edström** från Roche på att ”Fakta är grunden för förändring”. Han lyfte fram vikten av att ha systematiska mätningar och transparens i data för att identifiera och minska de skillnader som finns i vården. **Maria Thell** från Ung Cancer påpekade att patienter i yngre åldrar ofta ”faller mellan stolarna” och får en sämre vård beroende på var de bor.

En annan viktig aspekt som diskuterades var användningen av genomisk profilering och modern terapi, där **Mef Nilbert**, professor vid Lunds universitet, betonade att ”vi måste implementera nya behandlingar likvärdigt i hela landet, för annars går vi miste om deras fulla potential.”

Sverige i frontlinjen:

precisionsmedicin och kliniska studier

Eftermiddagen fortsatte med seminariet ”Sveriges väg till frontlinjen – precisionsmedicin, kliniska prövningar

och globalt ledarskap”. Här diskuterades hur Sverige kan ta ledningen inom precisionsonkologi. Trots att Sverige har mycket att erbjuda i form av avancerad diagnostik och forskning, påpekade talarna att vi är i riskzonen att halka efter om vi inte snabbt implementerar nationella strukturer för kliniska studier.

Richard Rosenquist Brandell, professor vid Karolinska Institutet, betonade vikten av att integrera olika aktörer – vård, industri och akademi – för att skapa en enad front. ”Genom att kraftsamla och överbrygga dagens stuprör kan vi skapa nationella plattformar för att snabbt omsätta forskning till patientnytta”, sa han.

Ebba Hallersjö Hult från Nollvision Cancer påpekade också att den största vinsten för patienter i framtiden kommer att vara tillgången till fler kliniska prövningar: ”Fler studier innebär snabbare väg till behandlingar för patienter, och det är där Sverige måste satsa för att vara globalt konkurrensförmåg.”

Barncancervård – kvalitet och nya möjligheter

Ett av de mest känsloladdade samtalen på Cancer Mission Day handlade om barncancervård. I Sverige överlever idag 85 % av de barn som drabbas av cancer, men många får allvarliga biverkningar av behandlingarna. Detta lyftes av **Pernilla Grillner**, barnonkolog och ordförande för sektionen för pediatrik onkologi/hematologi.

”Det handlar inte bara om att rädda liv – vi måste också rädda livskvaliteten”, sa Grillner, och fortsatte: ”Det är dags att utveckla nya och mer skonsamma behandlingar för barn, så att vi inte offrar framtiden för dessa unga människor.”

Panelen var enig om att Sverige behöver stärka sitt deltagande i internationella kliniska studier för barn, så att nya behandlingar snabbare kan komma till de unga patienterna. **Britt-Marie Frost**, forskningschef på Barncancerfonden, betonade vikten av att prioritera forskning och finansiering för att utveckla skonsammare behandlingar för barn.

Gunilla Andrew-Nielsen från Läkemedelsverket påpekade att regulatoriska processer behöver snabba upp, så att barn inte behöver vänta så länge på behandlingar

dag i Almedalen

som redan är godkända för vuxna. Enligt Andrew-Nielsen tar det ofta över sex år innan nya cancerläkemedel som godkänts för vuxna blir tillgängliga för barn.

Innovation, EU-samarbete och Cancer Mission Hub

Ett av de mest strategiska diskussionsämnena var Sveriges roll i EU:s Cancer Mission och hur landet kan ta ledningen inom cancervården i Europa. Seminariet "Innovation och jämlik hälsa – vad kräver framtidens cancervård av Sverige och Europa?" samlade en expertpanel som diskuterade hur Sverige kan använda sina styrkor inom life science för att utveckla en cancervård som är både jämlik och hållbar.

Ebba Hallersjö Hult och Mef Nilbert var starkt engagerade i diskussionen om den nya Cancer Mission Hub som ska etableras i Sverige. "Det är en fantastisk möjlighet för oss att visa vägen", sa Hult och fortsatte: "Genom att samla olika aktörer i en samverkansplattform kan vi på riktigt förändra hur cancervården fungerar i Sverige."

I diskussionen framkom också att den största utmaningen är att göra denna samverkan hållbar på lång sikt. Johan Hartman från Karolinska Institutet talade om de tekniska framstegen, som AI och digitala tvillingar, och betonade att dessa teknologier skulle kunna revolutionera diagnos och behandling – om vi gör dem tillgängliga för alla patienter, inte bara för de som har tillgång till stora sjukhus och specialistvård.

Patientlagen 10 år – från ord till handling

En annan viktig fråga under Cancer Mission Day var implementeringen av Patientlagen, som trädde i kraft för tio år sedan. Under seminariet "Patientlagen 10 år – dags att gå från ord till handling för en verklig personcentrerad vård", diskuterades huruvida lagens intentioner om ökat patientinflytande och delaktighet verkligen hade fått genomslag i vården.

Margareta Haag, ordförande för Nätverket mot cancer, påpekade att trots den tydliga lagstiftningen finns det fortfarande stora luckor: "Många patienter känner sig inte hörda i vården. Det är dags att vi gör personcentrerad vård till en realitet, inte bara ett ideal."

Axel Wolf, professor vid Göteborgs centrum för

personcentrerad vård, var också kritisk till att praktiken fortfarande inte lever upp till lagens intentioner. "Personcentrerad vård måste bli en del av vårdpersonalens utbildning och arbetsmetoder", sa han.

Hållbar cancervård 2040

– decentraliserade arbetssätt

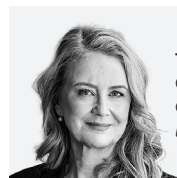
Dagens sista panel diskuterade framtidens cancervård och hur den ska klara den förväntade ökningen av cancerfall till 2040. Hur kan Sverige möta behovet av mer cancervård med begränsade resurser? Här lyftes konceptet om decentraliserad cancervård fram, som i exempelvis Gränbyprojektet i Uppsala, där cancerbehandlingar flyttats närmare patienterna, till ett köpcentrum.

Marianne van Rooijen, sjukhusdirektör på Akademiska sjukhuset, sammanfattade: "Gränbyprojektet har visat att det går att flytta cancervården närmare patienten, samtidigt som kvaliteten bibehålls och kostnaderna minskar."

En framtid i samverkan

Cancer Mission Day 2025 avslutades med ett nätverksmangel, där dagens deltagare fick möjlighet att knyta nya kontakter och reflektera över de diskussioner som förts. Håkan Jevrell, statssekreterare vid Utrikesdepartementet, höll ett inspirerande tal om hur geopolitik och globalt samarbete påverkar cancervården, och hur Sverige kan spela en ledande roll inom internationell forskning och läkemedelshandel.

Sammanfattningsvis var Cancer Mission Day 2025 en dag fylld av insikter, lösningar och gemensamma mål. Genom att samla aktörer från hela samhället skapas en plattform för att accelerera utvecklingen av cancervården och säkerställa att framtidens vård är jämlik, hållbar och personcentrerad.

Text **ULRIKA NYBERG**
Chefredaktör
Onkologi i Sverige
ulrika@pharma-industry.se